

KICSODA SZTYEPAN PEHOTNIJ?

BAKA ISTVÁN KÖLTŐVEL BESZÉLGET PANEK SÁNDOR

Legújabb könyvének¹ egyik, húsz versből álló ciklusa fölött Sztyepan Pehotnij neve áll. Kicsoda ő?

Sztyepan Pehotnij én vagyok, a saját nevemet fordítottam le oroszra. Éveken át sokat fordítottam oroszról, s 1991 elején úgy tűnt, ennek vége – nincs már kiadó, amely orosz költők magyarra fordított verseit megjelentetné. Akkori hiányérzetemet kifejezve határoztam el, hogy „saját” műfordításokat fogok készíteni – nem létező versek alapján. A dolog játéknak indult, de aztán nagyon komolyra fordult; amint elkezdtem írni, lelkem legmélyéről régi élmények sokasága került elő. Húsz évvel azelőttiek: 1971-72-ben az utolsó egyetemi tanévemet az akkori Leningrádban töltöttem; ismerkedésem az emberekkel, a város hangulatával, vagy az akkor terjedő irodalmi szamizdatokkal sok-sok nyelvi és tapasztalati élményt nyújtott. Ezeket akkor még közre sem lehetett volna adni írásban, így hát emlékekké, majd versekké értek.

Képzelt hely-e Pehotnij Oroszországa, a pétervári, a moszkvai helyszínek...?

Nern, ezek nem képzelt helyek. Éltem ott, ismerem őket. Leningrád a maga pétervári múltjával, épületeivel, hagyományaival, azoknak az embereknek az ezreivel, akiket ebből a városból elhurcoltak, vagy akik a blokád alatt haltak meg – ez mind valóság, amely a verseimben is valódivá teszi a várost. Moszkva is valóságos, bár mindig idegen maradt: nekem, már akkor is barbár ázsiai város volt. Pétervárott viszont szeptembertől májusig szép hónapokat éltem, eltekintve persze a szovjet élet durvaságaitól. Irodalmi emlékeim nagy része is ide köt. Megszerettem Blok, Jeszenyin, Mandelstam költészetét. Utóbbit ott még szamizdatban olvastam, egy gépelt és körülvágott füzetben – így jobban elfért a zsebben, és könnyebben tovább lehetett adni. Ekkor Magyarországon már megjelent az első kötete. Ugyancsak tiltott íróként olvastam Jozsif Brodskijt, akit pár évvel később száműztek Oroszországból, s évek múlva magam is fordítottam. Nos, a való életben is, az irodalomban is sok olyasmit éltem át, amit hosszú időre el kellett

egyik másik sor újabb verseket indított el bennem. Elérkeztem életemnek egy olyan szakaszához, amikor egy általam fordított költővel nem csak fordítóként – emberként is azonosulni tudok. Ennek a dokumentuma e néhány vers.

– Mi lett a sorsa Pehotnijnak?

 – Sztyepan Pehotnij meghalt. Megírta végrendeletét és meghalt. Nem akarok vele tovább foglalkozni: új álarcot kell találnom magamnak, és találtam is. A Tarkovszkij-versek mellé néhány Hány János-dalt írtam. De most ismét visszavonulok mindentől, mert az életemért kell megharcolnom. Aztán majd meglátjuk: kivel leszek azonos.

Az interjú mellett megjelent vers:

Háry János csőzdala

[illegible][illegible][illegible]

Estére s kiveri a
rozsa

[illegible]

Hiába forgatom
kereplő-

Versemet
angyal-seregélyek

Csattogva
tőkéimre szállnak

Szomjan marad
torok s a lélek

Hadakozom
madárijesztőd

Uram de kardom
éle csorbul

Testemből
csillag-tücskös éjjel

Lelkem is
elragadják orvul

Kereplőm
forgatom csak addig

